

nor Agassiz, *major* Agassiz en *transiens* Caruel. Voorts had ik enkele opvallende exemplaren met bijzonder groot apicaalooog aan de bovenzijde en met niet gesloten apicaalooog aan de onderzijde, alsmede een dier, dat bijna het slachtoffer was geworden van een vogel, want op alle 4 vleugels is duidelijk de afdruk van een vogelsnavel te zien.

4. *Hydraecia fucosa* Fr. Behalve de typische vorm ving ik in Vlaardingen de vormen: *fucosa-alba* Hdm., *pallescens* Stgr., *pallescens-albo* Hdm., *intermedia* Tutt, *intermedia-flavo* Tutt, *grisea* Tutt, *grisea-flavo* Tutt, *rufa-flavo* Tutt, *brunnea* Tutt, *brunnea-flavo* Tutt en *obscura-flavomaculata* Lpk. Bovendien had ik een bijzonder donker (niet melanistisch) exemplaar met groenige tint, geheel gevulde vlekken, zonder spoor van wit, geel of oranje. Dit dier is, althans voor Nederland, nieuw.

5. *Apamea secalis* L. Van dit dier ving ik de volgende vormen in Vlaardingen: *reticulata-flavo* Tutt, *grisea-albo* Tutt, *i-niger-albo* Tutt, *i-niger* Hw., *oculea* Gn., *oculea-flavo* Tutt, *nictitans-linea* Tutt, *rava* Hw., *lugens* Hw., *lugens-flavo* Tutt, *rufa-albo* Tutt, *rufa-flavo* Tutt, *secalina* Hb., *secalina-linea* Tutt, *flavostigma* Lpk., *pulverosa* Warr. en *obsoleta* Lpk.

Alle dieren zijn verzameld in 1952—1954.

Ik heb met dit materiaal nog eens willen aantonen, hoe belangrijk het is ook op de gewone dieren te letten, daar men daarmee zeer mooie resultaten kan bereiken, mits men series ervan verzamelt. Persoonlijk bevredigt mij dit veel meer dan het speuren naar zeldzame soorten, die men vaak maar nauwelijks inlands kan noemen. Het spreekt echter vanzelf, dat ik, waar mogelijk, ook de zeldzame dieren in mijn collectie opneem.

Summary

Demonstration of some common Netherlands species of Lepidoptera with their aberrations, collected at Vlaardingen, Prov. of Zuid-Holland.

Vlaardingen, Prins Hendriklaan 58.

Oecologische gegevens omtrent Nabis boops Schioedte (Hemiptera Heteroptera)

door

W. H. GRAVESTEN

In de Naamlijst van Dr RECLAIRE worden onder *Nabis major* Costa twee vindplaatsen aangegeven van brachyptere exemplaren: 1° van Apeldoorn (FOKKER) en 2° van Nunspeet (MAC GILLAVRY), met de veronderstelling, dat deze tot *boops* Schioedte zouden behoren. Inderdaad wordt dit later in het 2e vervolg van deze naamlijst, naar aanleiding van een mededeling van Dr MAC GILLAVRY op de 68e Wintervergadering, bevestigd.

Vele jaren later werd een derde vindplaats van deze zo zeldzame wants bekend door een toevallige vondst van een buitenlandse gast op ons Entomologisch Congres, de heer LESTON, op de Hogé Veluwe in 1951.

Deze zomer was ik onder auspiciën van het „Wetenschappelijk Duinonderzoek”

te gast op het Biologisch Station „Schellingerland” op Terschelling, waar ik bovenstaande soort in aantal heb gevangen.

Gaarne wil ik de nadere waarnemingen, die ik ter plaatse over *Nabis boops* deed, hieronder vermelden.

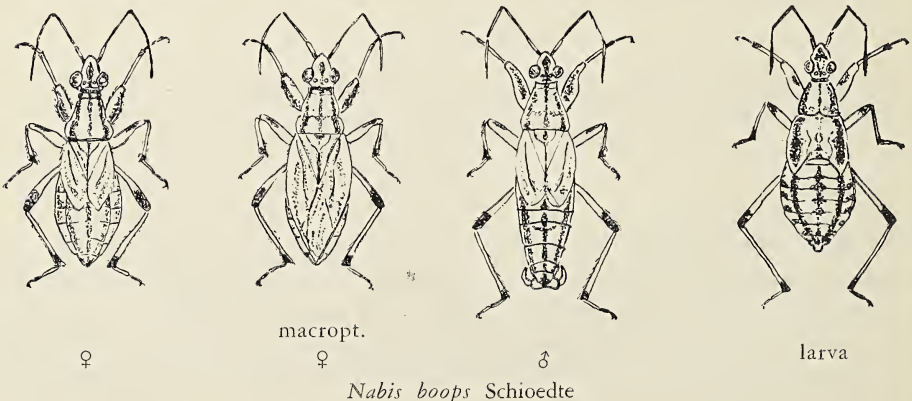
Door het slechte weer was ik met mijn familie niet in staat grote excursies over het eiland te maken. Om vooral niet te ver van huis af te dwalen, zocht ik het nabije, oude, begroeide karrepad landinwaarts op, waar ik goede waarnemingen heb kunnen doen.

We zaten hier in een mooie vochtige duinvallei, die, gedeeltelijk ontkalkt zijnde, begroeid was met grote plakATEN *Empetrum nigrum* en veel *Salix repens*. Op de open plekken hiertussen en in de voren van het oude karrepad groeiden *Carex serotina* ssp. *pulchella* (een kommervorm van de late zegge), *Pirola*, *Parnassia*, *Platanthera bifolia*, *Orchis maculata* en andere.

Dit bleek een schoon biotoop voor de zeldzame *Nabis boops* Schioedte. Omdat slepen bij het koude, natte weer weinig opleverde (er was meest Noord-Westen wind), ging ik de bodem onderzoeken. Hiertoe lichtte ik de losse *Empetrum*-takken op, die zich over het kale zand verbreidden. Reeds de eerste pogingen werden bekroond door de vondst van een paar exemplaren van *Nabis boops*. Deze dieren lijken op het eerste gezicht op de larven van *Nabis major* Costa; zij zijn echter na onderzoek in de vangbuis direct te onderscheiden door de goed ontwikkelde, korte vleugeltjes.

Van 19 tot 25 Juli 1954 heb ik op deze wijze op een gebied van 50 m lengte en enkele meters breedte, bijna dagelijks enige uren zoekgebracht. In deze periode ving ik 10 ♂♂ en 8 ♀♀; als grote bijzonderheid kon ik op 20 Juli een macropter ♀ aan deze vondsten toevoegen. Dit is het eerste exemplaar, dat van Nederland bekend is.

Ook de larven heb ik gevonden; deze waren in het laatste stadium. Enkele hiervan konden we tot vervelling brengen.

De dieren, opgeschrikt uit hun schuilplaats, liepen steeds snel weg en zochten direct weer de donkerte op. Typisch was, dat zich in hun directe omgeving steeds kleine kolonietjes rode mieren ophiielden (*Myrmica laevinodis* Nyl.). Van een speciale correlatie tussen deze diersoorten heb ik niets kunnen bespeuren. Wel

nam ik één keer waar, dat een nog levende *Nabis boops* door één zo'n kleine, rode mier, waarvan de afmetingen geringer zijn dan die van de wants, aan één spriet werd voortgetrokken en meegesleept. Ik heb beide dieren gevangen en gezamenlijk geprepareerd, echter niet in de houding waarop zij werden aange troffen, maar apart van elkaar. De wants miste de rechter spriet, waarvan alleen het eerste lid nog over was; zij werd aan de linker spriet voortgetrokken en was kennelijk zeer uitgeput, want zij spartelde maar weinig tegen.

Dit waren dan mijn waarnemingen. Echter hadden deze nog een merkwaardig gevolg. Over een en ander schreef ik namelijk aan mijn vriend P. J. BRAKMAN op Walcheren en vermeldde hem de omstandigheden van biotoop en vindplaats. Hierop is BRAKMAN op zoek gegaan naar een soortgelijk biotoop. Hij wist dit te vinden bij Hoek (Zeeland). Volgens zijn opgave was dit een moerassig terrein met *Juncus maritimus* en *J. gerardi*, *Agropyron maritimus*, *Epipactis palustris*, *Listera*, *Ophioglossum* en andere. Op dit terrein vond BRAKMAN op 17 en 22 Augustus 1954 twee ♀♀ van *Nabis boops*.

In de litteratuur wordt *Nabis boops* nog vermeld door GULDE en BUTLER, respectievelijk op duinzand en heide, tussen graswortels en in muizengangen. BUTLER schrijft nog: "This is to be either a rare species, or one, the best method of searching for which is not generally known."

Van R. H. COBBEN kreeg ik nog opgave van enkele toevallige vangsten van *Nabis boops* in 1953: St. Odiliënberg en Linne.

De larve was nog niet bekend (zie tekening). In dezelfde omgeving als boven besproken, kwam ook *Nabis major* Costa verspreid voor. Ook van deze soort vond ik de larve. De volwassen larve is forser en langer dan die van *boops* en onderscheidt zich vooral van deze door de geheel ongevlekte voor- en middenpoten (zie larve-tekening bij BUTLER).

Het is dus gebleken, dat *Nabis boops* meer verbreid is dan tot nu toe bekend was en ik hoop, dat ik door het bovenstaande heb bijgedragen tot de kennis van "the best method of searching for this rare species".

Literatuur

- BUTLER, E. A., 1923, A Biology of the British Hemiptera-Heteroptera, London.
 GULDE, J., 1921, Die Wantzen der Umgebung von Frankfurt a. M. und des Mainzer Beckens, Frankfurt.
 LESTON, D., 1952, Entomologische Berichten 14 (324): 84.
 MAC GILLAVRY, D., 1935, Verslag 68e Winterverg., Ned. ent. Verg. p. II—IV.
 RECLAIRE, A., 1936, 2e Vervolg op de Naamlijst der in Nederland en het omliggend gebied waargenomen wantsen (hemiptera-heteroptera), Ent. Ber. 9 (210): 251.

Summary

Nabis boops, very rare in the Netherlands, is here recorded from a biotope with *Empetrum nigrum* and *Salix repens*. In all 10 ♂♂ and 8 ♀♀ have been found, and also a macropterous ♀ which is extremely rare. A drawing is given of the larva which was unknown so far. Later P. J. BRAKMAN recorded the species from a similar biotope.

Amsterdam, Rubensstraat 87.